

ВІСНИК ЦЕНТРУ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

UKRAINIAN RESEARCH CENTER OF CHILDREN'S AND YOUTH LITERATURE

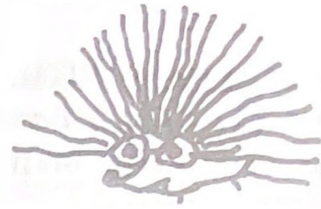
ЛІТЕРАТУРА. ДІТЯ.ЧАС

Випуск 7

Центр дослідження літератури
для дітей та юнацтва

Ukrainian Research Center
of Children's and Youth Literature

ЛІТЕРАТУРА • ДІТИ • ЧАС

Івано-Франківськ
"НАІР"
2021

ЛІТЕРАТУРА. ДІТИ. ЧАС. Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. Випуск 7./ Упор. Т. Качак, ред. Я. Прихода.

Івано-Франківськ: "НАІР" 2021. 198 с.

ISBN 978-617-8011-32-1

До збірника «Література. Діти. Час. Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва» увійшли матеріали Всеукраїнської наукової онлайнової конференції «Література для юнацтва: читацькі запити / авторські пріоритети», яка відбулася 25 вересня 2020 у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Співорганізатори всеукраїнського заходу – Центр дослідження літератури для дітей та юнацтва (президентка – Уляна Баран) і Центр інноваційних освітніх технологій PNU EcoSystem (директорка – проф. Олена Будник).

Висвітлено актуальні проблеми теорії та історії літератури для дітей та юнацтва, проаналізовано принципи літературної освіти, розглянуто методичні аспекти вивчення художніх текстів у школі та закладах вищої освіти, окреслено тенденції розвитку дитячого читання.

Для викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто цікавиться літературою для дітей та юнацтва зокрема і філологічними науками загалом.

Упорядниця: докторка філологічних наук, доцентка, професорка кафедри фахових методик і технологій початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» **Тетяна Качак**

Редакторка: кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри видавничої справи і редагування Навчально-наукового інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Ярослава Прихода**

Рецензенти:

Марина Варданян, докторка філологічних наук, доцентка, професорка кафедри перекладу та слов'янської філології, декан факультету іноземних мов Криворізького державного педагогічного університету

Олена Будник, докторка педагогічних наук, професорка, директорка Центру інноваційних освітніх технологій PNU EcoSystem ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Друкується за ухвалою Вченої ради

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

(протокол № 6 від 24 червня 2021 року)

ISBN 978-617-8011-32-1

© Центр дослідження літератури
для дітей та юнацтва

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Баран Уляна, кандидатка філологічних наук, доцентка Донецького національного університету імені Василя Стуса, президентка Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва

Бартіш Світлана, кандидатка філологічних наук, викладачка Тернопільського кооперативного фахового коледжу

Богданець-Білоskalенко Наталія, докторка педагогічних наук, завідувачка відділу навчання мов національних меншин і зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України

Варданян Марина, докторка філологічних наук, доцентка, професорка кафедри перекладу та слов'янської філології, декан факультету іноземних мов Криворізького державного педагогічного університету

Канчура Євгенія, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри Теоретичної та прикладної лінгвістики Державного університету «Житомирська Політехніка», співголова Центру з дослідження літератури фентезі при Інституті літератури НАН України ім. Т. Г. Шевченка

Качак Тетяна, докторка філологічних наук, доцентка, професорка кафедри філології та методики початкової освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, голова Івано-Франківської філії Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва

Кизилова Віталіна, докторка філологічних наук, професорка кафедри філологічних дисциплін ДЗ «Луганський національний університет імені Т.Шевченка»

Лебедівна Лариса, кандидатка філологічних наук, вчений секретар Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Марченко Наталія, кандидатка історичних наук, старша наукова співробітниця Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського, провідний бібліограф Національної бібліотеки України для дітей

Овдійчук Лілія, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри української мови та методик викладання, заступниця декана історико-філологічного факультету Міжнародного економіко-гуманітарного університету ім. академіка Степана Дем'янчука

Панько Оксана, старша викладачка кафедри міжнародних комунікацій Ужгородського національного університету

Прихода Ярослава, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри видавничої справи і редагування Навчально-наукового інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, редакторка

Салюк Богдана, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри іноземних мов і методики викладання Факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету

Слижук Олеся, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри української літератури Запорізького національного університету

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА	6
ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО	8
<i>Баран Уляна</i> Модель літературної комунікації у творах для дітей та юнацтва	9
<i>Богданець-Білокаленко Наталія</i> Розвиток літератури для дітей в Україні (сер. ХІХ – поч. ХХІ ст.)	32
<i>Вівчарик Наталія, Мадій Марта</i> Образ Василя Стефаника в художніх біографіях Степана Процюка	44
<i>Волощук Галина</i> Лірика для дітей і молоді Уляни Кравченко	58
<i>Качак Тетяна</i> Маскулінність у пригодницькій прозі Олександра Гавроша	71
<i>Кизилова Віталіна</i> Панорама розвитку української казки (За монографією «Динаміка української літературної прозової казки»)	82
<i>Кіреєва Маргарита</i> Значення кольору у збірці оповідань Євгена Гуцала «Діти Чорнобиля»	90
<i>Куманська Юлія, Яблонська Ольга</i> Віршодазки Івана Андрусяка «Зайчикова книжечка»: соціальний вимір екологічних аспектів	99
<i>Марченко Наталія</i> Нова біографічна книжка для дітей і юнацтва в Україні	112

<i>Овдійчук Лілія</i> Художньо-біографічний твір як терапія травми тоталітарної доби (за повістю В. Рутківського «Потерчата»)	121
<i>Поліщук Наталія</i> Сучасна українська література для дітей та юнацтва: шляхи входження у медіапростір	133
<i>Швець Галина</i> Висвітлення проблеми небажаного материнства (батьківства) й аборту в сучасній літературі для юнацтва	152
ПЕДАГОГІКА І МЕТОДИКА	160
<i>Войтюк Людмила</i> Позакласне читання як джерело натхнення вчителя та учнів	161
<i>Кульчак Христина</i> Формування у молодших школярів християнських цінностей (на матеріалі казок Дзвінки Матіяш)	171
<i>Слижук Олеся</i> Стратегії шкільного вивчення української історико-пригодницької прози для підлітків	183
ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ	191
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	194
ДЛЯ НОТАТОК	196

works by the most representative writers, which are the “face” of the genre, the genre evolution of the author's fairy tale is traced, the stylistic specificity of the works caused by the author's individuality and its consistency with certain literary directions is studied.

Attention is paid to the general patterns of development of Ukrainian literary prose fairy tale, which is presented in the monograph as a history of the evolution of its genre system, considering the basic principles of genre creation, genre and style specifics of works, genre modifications, thematic groups. This made it possible to visualize the vision of this phenomenon, to more accurately determine its place in the history of Ukrainian literature.

It is noted that the monograph combines microanalysis of works with relevant historical and critical excursions, thorough theoretical generalizations using adequate methodological principles of literary, psychological, sociological direction. Thus, there is a synchronous-diachronic panorama of Ukrainian literary prose fairy tale.

Key words: literary fairy tale, prose, genre, style, literature for children and youth.

Маргарита Кірсева

УДК 821.161.2-32.09:159.937.51

ЗНАЧЕННЯ КОЛЬОРУ У ЗБІРЦІ ОПОВІДАнь ЄВГЕНА ГУЦАЛА «ДІТИ ЧОРНОБИЛЯ»

Анотація

У статті проаналізовано збірку оповідань «Діти Чорнобиля» Євгена Гуцала, у якій розкрито особливості життя українських дітей після подій на Чорнобильській АЕС. Розглянуто особливості значення різних кольорів, які не лише передають красу природи рідного краю, а й підкреслюють негативні наслідки чорнобильської аварії, а також переплітаються зі звичаями й традиціями українського народу.

Ключові слова: дитяча література, колір, природа, Євген Гуцало, Чорнобиль.

В українській літературі кольори є елементами пейзажів, відображають особливості фольклору, народних звичаїв і традицій, забезпечують портретну характеристику персонажів, психологічне розкриття їхніх емоцій та почуттів, слугують допоміжним засобом для опису предмета або явища. Варто зазначити, що колір поряд із певним образом доповнює його семантично і вже сам стає символом, натяком на щось. До того ж, один і той самий колір може мати різні значення. До колористики звертається у своїй творчості й письменник, автор багатьох оповідань, новел та повістей Євген Гуцало, якого вважають найбільшим ліриком в українській літературі другої половини ХХ століття. Усе дитинство письменник провів у селі Старий Животів, де спостерігав красу навколишнього світу. Батьки Є. Гуцала були вчителями та з малечку прищеплювали синові любов до українського фольклору [1]. У майбутньому це дало змогу письменникові досконало передати всі кольори, запахи, велич, красу та таємниці природи, а також традиції і звичаї свого народу у своїх творах.

Тема кольору у творах Є. Гуцала привертала увагу різних дослідників. Як зазначає Г. Калантаєвська, кольори, звуки, запахи у творах Є. Гуцала безпосередньо впливають на героїв, оскільки саме через відчуття, які згадуються з дитинства, персонажі сприймають навколишній світ [7]. Досліджуючи творчість Є. Гуцала, В. Дончик дійшов висновку, що в кольорах, звуках, запахах відображається настрій, який виконує образотворчу функцію [4, с. 300]. Своєю чергою, І. Дзюба стверджує, що оповідання письменника мають форму спогаду, а природа розглядається у різних аспектах: як опис мальовничої України, так і роздуми про місце людини серед природи [6, с. 691]. Водночас М. Варданян у статті «М. Reading Chornobyl Catastrophe Within Ecofiction» зазначає, що письменник використовує метафору для зображення природи як матері українського народу, яка страждає від наслідків людської діяльності, але в той же час захищає своє населення [12]. Про відображення в оповіданнях

Є. Гуцала особливостей українського села, характеру народу, суперечливості душевних якостей пише у своїй розвідці Н. Навроцька [8], а О. Поворозник зазначає, що людина є невіддільною частиною природи, а пейзажі передають психологічну сторону героя [9, с. 259]. Ліричну прозу Євгена Гуцала дослідила М. Хороб, у якій виділила три групи: наскрізні пейзажі; пейзажі у ролі персонажа; пейзажі – другорядні елементи твору [11]. А Т. Рудюк акцентувала увагу на фразеологічних одиницях у творах письменника, що пов'язане з різноманіттям українського фольклору [10]. Риси пейзажу і фольклору поєднані у збірці «У гаї сонце зацвіло», у передмові до якої Л. Воронина зазначає, що ми дивимося на світ очима дітей, тим самим вчимося берегти все живе [3, с. 3–4].

Специфічна символіка кольору притаманна й збірці «Діти Чорнобиля» Є. Гуцала. Письменник відводив важливу роль природі у своїх творах для дітей. Тому найбільшу кількість кольорів є в описах пейзажів, які часто переплітаються в його текстах з традиціями народу та навіть досягають символічного забарвлення. Тож осмислення значення кольору у збірці «Діти Чорнобиля» Є. Гуцала стало метою вивчення у цій статті.

В оповіданні «Скажений Чорнобильський собака» за допомогою кольорів природних об'єктів ми можемо визначити пору року: «*Брунатно-золотавий джміль бринить у повітрі, наче то брунатно-золотава грудочка застиглої, тужливо-радісної музики*»; «*Ось джміль летить поміж верболозів, на яких понабухало багато жовтих пухнастих котиків, і вони слідом за грудочкою брунатно-золотавої музики*»; «*За верболозами – річка, від річки поміж осоки стелеться рукав з блакитно-зеленою водою, а в воді стоїть риба*» [2, с. 5] (курсив наш. – М. К.). Наявність брунатно-золотавої комахи вказує на теплу погоду, а жовті котики – на кінець весни або початок літа, оскільки цвітіння цієї рослини починається з настанням перших теплих днів, колір у такий час вона має сірий. Події відбуваються на початку або всередині травня. Автор звертає особливу увагу на недбалість людини у ставленні до природи: «*В березі на рівні його грудей проверчено дірку, з якої ранньої весни точили сік і з якої зараз тече не так сік, як щось в'язке й зеленкувато-каламутне*» [2, с. 11]

(курсив наш. – М. К.). Яскраво простежуються українські звичаї: «Грицько збирає ранні весняні квіти – й *густо-синього* кольору лапатий ряст, і лісовий сон, і *жовту* гусячу цибульку»; «З нарваних квіток Грицько, сівши на широкому пеньку під безлистим голим дубом, сплітає вінок» [2, с. 12] (курсив наш. – М. К.). Відомо, що вінок – це не лише символ українського народу, а й атрибут обрядів весняного циклу.

За допомогою кольору національного символу України – кетягів калини – Є. Гуцало вказує на період розгортання подій в оповіданні «Чорнобильська дівчина Калина». Коли Любомир і Калина познайомилися, кетяги калини були зеленими: «Того пам'ятного дня їхнього знайомства Любомир через луги біжить до своєї хати – й несподівано зупиняється перед кущем калини у кетягах *зелених* ягід» [2, с. 24] (курсив наш. – М. К.). Коли Калина з бабусею поїхали на лікування до Києва, кетяги вже були червоними та їх треба було обламувати: «Журно зітхнувши, мати йде собі, а Любомир, схлипуючи, сідає під калиною, що сяє *червоними* ягодами та разком *червоного* намиста» [2, с. 36] (курсив наш. – М. К.). Тобто, це період від пізньої весни (травня) до перших заморозків (кінця листопада-грудень). Не може не привернути уваги колір косинки, яку мати Любомира передала Калині: «Занеси їй оцю *голубу* косинку, я в райцентрі купила для неї» [2, с. 25] (курсив наш. – М. К.). Колір косинки згадується в оповіданні близько п'яти разів і означає вразливість, прихильність, вірність. Тож автор за допомогою кольору підкреслив прихильність матері хлопця до дівчини. Автор увиразнює українські звичаї в такому епізоді: «Калина водить голкою з ниткою, вишиває на шматині *білого* полотна, туди-сюди крутить головою в *голубій* косинці» (курсив наш. – М. К.), де білий колір полотна, на якому вишивала дівчина, вказує на чистоту та невинність [2, с. 27].

Події оповідання «Плач у мороку ночі» відбуваються ранньою весною. Про це свідчить зображення прозорого лісу через опале листя: «Машина зупиняється в *прозорому* лісі, він іде по опалому листю, що шарудить і зітхає під ногами» [2, с. 38] (курсив наш. – М. К.). Рудим кольором автор підкреслює вплив чорнобильської аварії на природу: «Стеляться голі поля з понурою

озиминою і луги з торішньою *рудю* травою, з-поміж якої вже пробивається жива бадьора зелень» [2, с. 38] (курсив наш. – М. К.). Автор робить акцент на кольорах, проводячи паралель між старими та новими побудовами: «А ще правіше знімається круча-гора, й по цій кручі-горі попримощувалися гніздами *білі* хати з глини та хати з *червоної* цегли» [2, с. 39] (курсив наш. – М. К.). В оповіданні немає чіткого опису зовнішності та характеру головних героїв, але письменник вказує на колір очей Олени: «*Сірі* очі її стають мрійливими, й тепер вона не дивиться на пейзажі, а дивиться сама в себе, в своє минуле, бо майбутнє їй уявляти важко, чомусь не уявляється» [2, с. 38] (курсив наш. – М. К.).

Кольори в оповіданнях збірки «Діти Чорнобиля» не лише передають красу рідного краю, а й відтворюють його трагічні сторінки – аварію на Чорнобильській атомній електростанції. Для цього автор використовує такі кольори: чорний, жовтий, рудий.

Оповідання «Рудня» починається з опису хлопчика Савки-Савки. Автор описує незвичність поведінки дитини та зовнішності, підкреслюючи особливість його очей: «У Савки-Савки ніс кирпатий, лице у веснянках, вуха стирчать, а чубата голова скидається на пишне, *зелене* віниччя, під яким горять живим вогнем кмітливі, в *рудю* цяточку очі» [2, с. 52–53] (курсив наш. – М. К.). У творі письменник використовує антитезу декілька разів. Перший – протиставлення блакитного неба, як символу миру та спокою, та чорної ворони, як символу горя, страждань, смерті: «Літній день, *білі* хмари пливуть у *голубому* небі, по садках дозрівають яблука» [2, с. 55]; «Ген-ген по *сірій* дорозі назустріч дибцяє *чорна* ворона» [2, с. 56] (курсив наш. – М. К.). Другий – жовтий, як символ поганого екологічного стану на Рудні, та зелений, як символ квітучого села: «Й квіти не квітнуть, ген *жовтіє* одна-друга чашечка латаття» [2, с. 58]; «А заєць, наче отямившись, брѳохається від нього через передчасно *зжовтілу* дрібненьку осоку» [2, с. 62] (курсив наш. – М. К.). Третій – білий і чорний кольори: «Шуліка помічає, як із найближчого до болота *зеленого* села вибігла дівчинка в *білому* платті, біля неї біжить великий *чорний* собака» [2,

с. 65] (курсив наш. – М. К.), де білий символізує невинність, а чорний – журбу.

До чорного кольору письменник вдається і в оповіданні «Зозуля». Катастрофічні наслідки аварії на Чорнобильській атомній електростанції на природу він описує на прикладі бабусі Оришки: «Помовчавши, баба Оришка повертає до внука споночіле *землисте* лице й питає» [2, с. 66], «Вона розглядає чорні долоні» [2, с. 67] (курсив наш. – М. К.). У цьому оповіданні особливе значення має також зелений колір, який розглядається у трьох аспектах. Перший – як початок літнього періоду, символ надії: «Дивиться по *зеленим* деревам, але зозулі ніде немає» [2, с. 68] (курсив наш. – М. К.). Другий – характеристики кривдниці Миколки: «Над копанкою стоїть незнайома дівчинка з *зеленими*, як весняна ряска, очима, а в очах запитання: куди біжиш?» [2, с. 70] (курсив наш. – М. К.). Третій – як підсилення образу жаби, що є символ хвалькуватості, завищеної самооцінки та злості: «Його в цьому чужому селі, куди вони переселилися, ще ніхто так не ображав так, як ця... жаба *зелена*» [2, с. 72] (курсив наш. – М. К.).

За допомогою жовтого та синього кольорів письменник в оповіданні «Дитя від стронцію» показав близькість людини до природи: «*Жовта* цегляна школа, з *голубими* вікнами, під самісіньким гаєм, який росте посередині їхнього села» [2, с. 78] (курсив наш. – М. К.). Відомо, що жовтий та голубий – символічні кольори українського народу, де жовтий – пшеничне колосся, голубий – небо. Вишивання матері чорними нитками за українськими традиціями означає тугу, скорботу за сином: «А мати водить голкою з *чорною* ниткою над білим рушником – і не відповідає» [2, с. 88] (курсив наш. – М. К.). Так письменник передає свій біль за долю України. Далі автор уживає слово «чорна» не у значенні кольору, а у значенні «погана»: «Мар'яна боїться до кінця додумати свою *чорну* думку, бо така ця думка *чорна*» [2, с. 90] (курсив наш. – М. К.). Для опису пори року письменник використовує такі кольори: «Ясна полуднева спека, в повітрі *срібляться* тонесенькі нитки бабиного літа» [2, с. 79], «На *голубе* озеро одна за одною сідають дві *сірі* качки – та й скоро зриваються й летять над деревами» [2, с. 85], (курсив наш. – М. К.).

У «Різдвяному оповіданні» чорний колір вжитий у значенні «темний»: «*Чорні* води *чорної* ночі й не схлюпнуться, далека зірка не залебедіє розлитим промінчиком у безвістях глухого мороку» [2, с. 93] (курсив наш. – М. К.). Для опису природи Є. Гуцало використовує жовтий, багряний та декілька разів рудий кольори: «За склом шибки на стовбурі сосни млявим *рудим* світлом хутра мерехтить білка» [2, с. 94], «Ото що прижухла *руда* трава, а по *рудій* траві – дрібними кружальцями *зжовтіле* та *збагряніле* листя з дикої груші» [2, с. 95] (курсив наш. – М. К.). Рудий колір вжитий у двох значеннях: перше – як опис хутра тварини, друге – як шкідливий вплив аварії на ЧАЕС на природу, тобто протиставляються один одному. Цікавим є поєднання кольорів одягу, який дістала тітка Онися: «Бери оцю славу *червону* блузочку, і цю *голубу* вовняну кофтину, й *зелені* вовняні рейтузи. *Біла* шапка з такими бомбончиками, наче апельсин» [2, с. 99] (курсив наш. – М. К.). Червоний вважається найбільш емоційним кольором, означає життєву силу, мужність, любов; голубий – вразливість; зелений – молодість; білий невинність. Очевидно, що одяг таких кольорів не підходить для поховань.

Отже, колір виконує не лише естетичну функцію, а й вказує на сутність певного явища, у поєднанні з певним образом – підсилює його символічність, допомагає краще розкрити образ персонажа. В оповіданнях збірки «Діти Чорнобиля» Євген Гуцало використовує кольори переважно для опису природи, зображення різноманітності, краси барв рідного краю. Декілька разів письменник застосовує контраст чорного та зеленого кольорів, протиставлення наслідків людської діяльності на навколишнє середовище та красивої квітучої природи. Окрім того, такі кольори, як білий та блакитний несуть у собі одні й ті ж значення у різних творах (характери персонажів). Жовтий та чорний кольори в різних оповіданнях мають різне значення (поганий екологічний стан, образ пшеничного колосся; смуток, журба, «темний», поганий). Зелений колір в оповіданні має три різні значення (символ природи, характеристика персонажа, підсилення образу хвалькуватості та завищеної самооцінки).

На довершення додамо, що вивчення особливостей зображення природи

України у збірці «Діти Чорнобиля» Є. Гуцала вважаємо перспективним напрямом подальшого дослідження.

Список використаної літератури

1. Видатний майстер українського слова. До 80-річчя з дня народження Євгена Гуцала / уклад.: Л. Панова, Л. Соловійова, О. Янченко. Славутич, 2017. URL: <http://media.slav.gov.ua/6747/1/Gucalo.pdf> (Дата звернення: 07.04.2021).
2. Гуцало Є. Діти Чорнобиля. Київ : Соняшник, 1995. 104 с.
3. Гуцало Є. У гаї сонце зацвіло: оповідання та повісті / упор. та вступне слово Лесі Ворониної. Київ : Знання, 2008. 239 с.
4. Дончик В. Грані сучасної прози: літературно-критичний нарис. Київ : Рад. письменник, 1970. 324 с.
5. Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В. П. Коцура, О. П. Потапенка, В. В. Куйбіди. 5-е вид. Корсунь-Шевченківський : ФОП Гаврищенко В. М., 2015. 912 с.
6. Енциклопедія Сучасної України: у 20-ти т. / гол. ред. колегія: Дзюба І. М., Жуковський А. І., Романів О. М. та ін.; керівник наук.-ред. підготовки ЕСУ Железняк М. Г. Координаційне бюро ЕСУ НАН України, 2006. Т. 6. Го–Гю. 712 с.
7. Калантаєвська Г. Передача кольору, звуку, смаку і запаху як засіб творення настрою в оповіданнях Є. Гуцала. *Філол. трактати*. 2012. Т. 4. № 4. С. 136–142.
8. Навроцька Н. Мала проза Є. Гуцала. Поетика жанру: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.01 «Українська література». Київ, 2008. 20 с.
9. Поворозник О. Взаємозв'язок людини і природи у малій прозі Євгена Гуцала. *Наук. зап. Терноп. пед. ун-ту*. Сер.: Літературознавство. 1999. Вип. 4. С. 258–268.
10. Рудюк Т. Фразеологічні одиниці з гендерним компонентом у творах Є. Гуцала. *Література та культура Полісся*. 2008. Вип. 43. С. 80–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ltkp_2008_43_13 (Дата звернення: 08.04.2021).

11. Хороб М. Людина і природа у просторі малих епічних форм Євгена Гуцала. *Науковий вісник Ужгородського університету*, 2013. Вип.1. С. 199–204.

12. Vardanian M. Reading Chornobyl Catastrophe Within Ecofiction. *Children's Literature in Education*. On-line first, 2021. DOI: 10.1007/s10583-021-09437-w.

Marharyta Kirieieva

**THE MEANING OF COLOR IN COLLECTION OF SHORT STORIES
YEVHEN HUTSALO'S *DITY CHORNOBYLIA*
(*CHILDREN OF CHORNOBYL*)**

The article considers the collection of stories Yevhen Hutsalo's *Dity Chornobyliia (Children of Chornobyl)*, which reveals features of Ukrainian children's life after the accident at the Chornobyl Nuclear Power Plant. The author determined that in the short story *Skazhenyi chornobylskyi sobaka (Rabid Chornobyl Dog)* the color emphasizes careless attitude of people towards the environment. It was found out that in the story *Chornobylska divchyna Kalyna (Chornobyl Girl Kalyna)* the colors are interconnected with national symbols of Ukraine (in particular, viburnum), attention is drawn to the traditions of Ukrainian people. The article reveals author's peculiar way of using antithesis in the short story *Rudnia* in order to contrast peace and suffering, poor environmental conditions, and flourishing nature of Ukrainian countryside. The colors used by the writer to depict the consequences of the Chornobyl accident are highlighted. The author defines the color, which is considered in three aspects in the short story *Zozulia (The Cuckoo)*. We emphasize that Hutsalo uses colors in the short story *Dytia vid strontsiuu (Child of Strontium)* for depiction of the unity of the Ukrainian people and nature.

In his collection *Dity Chornobyliya (Children of Chornobyl)*, Yevhen Hutsalo describes not only the nature land via the colors, but also impact of the Chornobyl accident on the environment. Also he shows customs and traditions of Ukrainian people. In Hutsalo's short stories colors become elements of landscapes, reflect the features of folklore, and portray the characters and their feelings and emotions.

Key words: children's literature, color, nature, Yevhen Hutsalo, Chornobyl.

Юлія Куманська, Ольга Яблонська

ДК 821.161.2-93.09 Андрусяк

ВІРШОКАЗКИ ІВАНА АНДРУСЯКА «ЗАЙЧИКОВА КНИЖЕЧКА»: СОЦІАЛЬНИЙ ВИМІР ЕКОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ

Анотація

У статті на матеріалі віршопказок І. Андрусяка «Зайчикова книжечка» (2018) продемонстровано взаємопов'язаність пізнавальних, морально-етичних, виховних, філологічних та інших складників, що переважно об'єднані соціальним виміром. Важливим виявом екологічного аспекту у віршопказках є показ антропогенного чинника впливу на природу. Визначено роль світу природи в образотворенні, інтертекстуальні зв'язки, лінгвістичні особливості віршопказок.

Ключові слова: *екокритика, віршопказка, екологічні аспекти, проблематика, інтертекстуальність.*

Постановка наукової проблеми та її значення. Екокритика демонструє виразну тенденцію в сучасному літературознавстві до інтердисциплінарних досліджень. Чи не вперше в українській літературній науці в руслі екокритики була виголошена доповідь діаспорного літературознавця М. Павлишина на семінарі славистів у Канбері 29–30 серпня 1985 р.; до читача в материковій